

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefranțate nu se
primesc. — Manuscrisurile nu se
retrimit.
INSEDATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dukas, Hansrich
Schalk, Rudolf Mosse, A. Oppelitz
Nachfolger; Anton Oppelitz, J.
Dannenberg, în Budapesta: A. V.
Goldberg, Eckstein Bernat; în
București: Agence Bonas, Suc-
curșiale de Roumanie; în Ham-
burg: Karolyi & Löwenow.
Prețul inserțiilor: o serie
gazdă pe o coloană 8 or. și
80 or. timp pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta” iese în săptămânile di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
8 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la ad. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 80 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dăru în casa: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 or. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 266.

Brașov, Luni-Marti 3 (15) Decembrie

1896.

Adresele unguresci.

II.

Am văzut acum fătul ingeniului, al simțului de echitate și dreptate, al priceperii pentru marele probleme ale statului și ale libertății populației sale, cu care s'au produs de-a rândul în dietă toate partidele și fracțiunile maghiare.

Cei ce au puterea în mână și trăiesc fără de grijă lângă oia cu carne, lângă sacul fără fund al bugetului de stat, din care se hrănesc cu și fără indemnitate, le ved, se înțelege, toate în lumină prietinoasă, trandafiră. Ce scie acela, care trăiesc în belșug, de lipsele și necazurile altora? Având chiar bunăvoință, nu le înțelege. Eer cât despre partida guvernamentală, de toate poți vorbi numai de a ei bunăvoință nu, căci n'a avut-o și nu o are. În trei-șeci de ani n'a fost în stare odată să se ridice din noroiul murdărilor interese la vederi înalte și mari. Căpătuiala și erăși căpătuiala: acesta este alfa și omega întregului catechism al liberalismului evreo-maghiar, cu care ne-a bătut vitrega sorte.

Ar fi în cea mai mare rătăcire acela, care ar aștepta mai mult dela mamelucii din tabăra lui Banffy, decât au fost în stare să producă ei și antecesorii lor, de când s'a introdus vileagul unguresc.

Pentru a governa cu înțelepciune și în spirit în adevăr liberal un stat poliglot, ca acesta, se cer alte capete, alte caractere și mai pre sus de toate alte inimă, decât cele, cu cari sunt înzestrați favoriții situațiunii de aji, deținătorii puterii, ce nu sunt, decât incarnațiunea egoismului de partid și național.

Discusiunea din cameră asupra proiectelor de răspuns la discursul tronului ne înfățișează destul de viu acest tablou.

Inzadar le strigă opozițiunea celor de pe băncile majorității: Nu

sunteți expresiunea voinței țerei, dieta în care ați fost aleși prin forță și corupțiune „este ilegală”, guvernul, care v'a adus aici merită să fiă gonit fără amănare și să se numească un nou guvern, să se alegă o nouă dietă; inzadar le strigă opozițiunea în toate variațiunile, că nu sunt la locul lor, căci ei rid și se veselesc de aceste opintiri fără efect și rezultat.

Și vor fi și vremurile de așa, ca să întorcă cu fundu 'n sus toate principiile sănătoșe și să favorizeze pe cei ce umblă după căpătuieli în paguba celor mai bune covingeri.

Un Apponyi scie să vorbească frumos, tot-deuna ca din carte, lumea maghiară îl ascultă și-i dă dreptate, der puțin îl urmăze și și mai puțin sunt gata a se întrepune pentru el.

Așa se tânguesce organul conțelului opozițional. Și cine ar dice, că n'are dreptate? De ce însă un Apponyi, de ce ceilalți corifei ai partidelor și fracțiunilor unguresci n'au mai bune rezultate? De ce au ajuns la un punct, ca să se gândescă și ei serios, că numai cu pasivitatea politică se mai pot feri de cangrena pustitoare a lipsei de demnitate?

De ce? — Pentru-că nu sunt în stare să escite curata însuflețire a poporului, deoșce stând pe basa principiului nedrept și neuman al exclusivismului de rasă, le este cu neputință a găsi mijlocul adevărat de leuire, care trebuie să fiă același pentru poporul maghiar, ca și pentru celelate popore.

Orî dără nu este învederat și din experiențele de până acuma, că nu poșe fi nici pentru poporul maghiar adevărată libertate, până când celorlalte popore li-se va măsura cu altă măsură, fiind scurtate în drepturile și libertatea lor?

Der să continuăm revista noastră asupra proiectelor de adresă ce sunt icōna principiilor și nisuițelor politice maghiare.

În numărul trecut, când am vorbit de proiectele de adresă ale diferitelor partide unguresci, n'am făcut amintire de acela al „partidei populare” și al fracțiunii ugroniste, căol atunoi încă nu le cunoșeam. Acum le avem și pe acestea înainte noastră.

Proiectul de adresă al „partidei populare” e ținut în ton foarte moderat. De naționalități nu se face amintire nici în acest proiect de adresă absolut de loc. Singura notă caracteristică a adresei este accentuarea speranței, că sub părinteșoa și apostolica îngrijire a Majestații Sale se va pune capăt „direcțiunii contrare religiunii și bisericeii” și că „prin vindecarea ranelor bisericeii catolice, va înceta situațiunea critică de luptă, în care se află această străbună și cea mai lăpăta religie din patriă”.

Se face amintire apoi și de abuserile electorale, dicēnd, că proiectul de lege privitor la jurisdicțiunea Curiei nu poșe fi de-ajuns pentru curmarea abuserilor, ci e de lipsă o revisiune a legii electorale și introducerea unei procederi electorale mai corecte.

Caracteristic este, că ceea ce nu li-a venit la socotelă să amintescă în proiectul de adresă, s'a străduit raportorul „partidei populare” să-o facă oel puțin în discursul, cu care a prezentat adresa în Cameră. Și amintirea, ce-o făcu acesta despre naționalități aici am crede, că ar fi de-ajuns ca să deschidă ochii naivilor din tabăra creștină a naționalităților, cari așteptau soapare dela omenii lui Zichy. Raportorul partidei, Marsovszky Endre dișe adecă între altele:

„Afirmarea, că noi am oșuta alianța naționalităților, ca atari, ori că am sprijini o direcție, care tinde a-le asigura lor drepturi deosebite, este o desăvșșire greșită și trebuie să-o resping. Pentru noi limba maghiară, supremația de stat a naționalității maghiare este un tesaur, pe care-l păstrăm tocmai așa de o îngrijire, ca și ori-care membru al camerei”.

„Noi tocmai atât de hotărât pretindem valorarea pe cât numai e cu puțință a limbii de stat unguresci, precum o pretindă această

toți membrii acestei camere fără deosebire de partid. Însă noi în cadrul acesta pretindem, ca față cu naționalitățile să se valideze legea, dreptatea și echitatea”. (Aprobări în stânga).

Cine să facă însă, ca legea să se valideze și să se respecte oând, cum dișe Marsovszky, toți sunt în cestiunea națională de-o pănură, de un gând?!

Mai multă amăriciune se exprimă în proiectul de adresă al fracțiunii ugroniste, ceea ce psihologic se poșe explica și prin faptul, că Ugroniștii au și fost cei mai rēn bătūți la alegerile trecute. Adresa ugronistă vorbește exclusiv numai de abuserile electorale, „cari la noi au devenit un sistem, ce se aplică în mod esagerat pe totă linia”. Parlamentul actual îl declară de ilegală și face apel la Majestatea Sa, „care a pus jurământ, că nu numai va respecta însuși legile, ci va și face să fiă respectate”, ca să restabilească constituția și respectul legilor, să delătore guvernul și dieta de aji, să numească un nou guvern compus din bărbați imparțiali, cari să facă a se respecta legalitatea, curățenia și libertatea alegerilor, ce se vor face pentru noua dietă.

Serbi liberali și radicali au ținut zilele aceste în Neoplanta o conferență, în care s'a ales un comitet de șapte membrii. Acest comitet, în toate cestiunile cari ating interesele Serbilor, va avē să stabilească modul și chipul prevederei comune a partidelor serbesci. Președinte al comitetului fū ales Dr. Mihail Polit.

Cehii și politica dinafară.

Cu oasiunea incheiării desbaterii generale asupra bugetului în Camera austriacă vorbitorul general al clubului Cehilor tineri, deputatul Kramar, a precizat punctul de vedere al Cehilor față cu politica esteriōră. Kramar dișe:

„Nu voiū vorbi de politica esteriōră a colegului nostru de odinioră din club Dr. Vasaty. (Acest deputat a fost în timpul din

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

„Cartea neagră”.

Unde dai și unde crepă.
Prov. român.

Răspuns la „Cartea neagră” (A „fekete könyv”), scrisă de br. Stefan Kemény junior în 1849, și publicată de Hentler Jozsef în numărul 121—131 din Mai 1895 ai lui „Magyarország” din Budapesta.

De Axiție Severu.

20)

(Urmare).

„Ne rugăm drept aceia de mult onorata comisiune, să bine-voiescă a-ne primi și a așterne propusețiunea această Inaltului Gubern, însă tot-odată a și mijloci, ca din privința împregiurării de-atunoi și a jertfelor celor multe, aduse prin romănime pentru credință către Inălțatul Monarch paguba această Erariale, adecă banii gata, aurul, argintul și mercurul, (căci din minerele ustrinele, sub cerul liber rămasă, decum să fi perit ceva, ci precum auțirăm în vara trecută la privilegiul inventurei, s'au

aflat în dēnșele un plus de metal de mare însemnătate), după daturî sigure calculându-se și detragēndu-se dintr'ēnsa tot ce sa adunat până acum — să se împartă în două părți egale, și o jumătate sortându-se, numai ceialaltă se cadă sub reparațiune, adăugēndu-se lângă această și cassa sērăcilor. Eără ce se atinge de paguba privaților: Căutând noi la împregiurarea aceia, cum-că între păgubași se află mulți Romăni, despre cari suntem convinși, cum-că au fost și sunt credincioși Inălțatului Impērat, precum și mulți de altă națiune mai ales veduve, cari și în an. 1848 avură o purtare pacnică și se află acum în cumplicită sērăcia. Căci trebuie se însemnēm cum-că mulți dintre privații păgubiți, mai târziu prin cumpărarea lucrurilor jăfuite cu prețuri bagatele, s'au mai bine dicēnd prețuri de ris, de tot sēu regresat, ba încă unii mai tare s'au imbogățit, decât erau înainte catastrofei. Drept aceia dorind noi din simțire frățescă, și umană, a da la păgubași cei mai 'nainte pomeniți mână de ajutor, ēr de altă parte sperând cum-că Inaltul Gubern se va îndura a îngrijii și pentru ajutorința Romănilor înainte, și

după catastrofa Zlatnei prin insurgenții Maghiari arși și deprădați, propunem spre scopul acesta o sumă de 40,000 florin, — adecă cu 10 mii mai mult ca cum au căpētat Aiudenii acum de curēnd — pe lângă umilita rugare, ca să binevoiescă mult onorata comisiune a mijloci la Inaltul Gubern împrumutarea sumei aceștiea pe creditul și conta sus pomenitelor comunități.

„Mult onorată comisiune! mare e povara, care prin aceste două sume, cade în umerii poporimei noastre, ēr de altă parte cunoscut e, încât poporul român, care pururea a fost sērăc, prin revoluțiunea trecută și mai tare s'a sērăcit, și pe viitor are de-a rămânē în sērăcia deplină, pentru-că de cum se aibă norocul de a-și redobândi supremul oficiu Montanistic (Oberamt), care avuse aici ședința sa mai înainte, ci și oficiurile cele din urmă, adecă administrațiunea Montană, cassa Montană și Judeciul Montanistic, va să și-l pērdă din sinul sēu, și să ajungă la sōrtea unui sat ticălos.

„Pentru aceea noi pe adusul proiect numa cu acea speranță îl putărăm face, cum-că spre rēsplătirea sumei questionate ni-se va da un termen încai de trei-șeci

ani, pentru a căruia mijlocire ne și rugăm de mult onorata comisiune, precum și pentru de-a se da comunităților dreptul a cerceta în sinul sēu după omenii aceia, cari au jăfuit cu grosul, și decă mai au ceva din bunul jăfuit a lua dela dēnșii cu intreventul oficialilor competenți spre împlinirea contingentului sēu anuale. — Se înțelege de sine, cum-că după împărțirea celor 40,000 fl. c. m. între privații vor trebui să încete toate pretensiunile lor și cercetările caselor romănesci, care dela catastrofa Zlatnei încōce s'au făcut mai în toate zilele, și după placul ori-cui, cât cu prepus atăta și fără prepus fundat, asemenea vor avē să încete și alte prigoniiri de ori ce nume, căci scopul nostru e, ca să nu — mai fiă între locuitorii ținutului acestuia înverșunări și să se tragă peste trecut un vël, dându-se uitărei toate cele întēplate în nefericitul an 1848.

„Pe urmă ce se ține de modul reparațiunii despăgubirei Erariale peste cele șapte sēu opt-spre-șecce comunități precum și a ajutorinței între privații păgubiți, noi am fi de părerea aceia cum-că această să se facă prin mult onorata comisiune cu

urmă eschis din clubul Cehilor tineri — Trad.) căci acesta nu a reprezentat în privința acosta decât propria sa politică, ér nu politica clubului. Nici oă a putut să fiă problema unui club de-a voi să schimbe atât de radical politica europeană, cum a făcut deputatul Vasaty. Pe cărarea acosta nu i-am putut urma și n'am putut recomanda nouă alianțe. Posiția noastră față cu politica esterióră a fost cu totul alta. Noi întotdeauna ne-am pronunțat foarte hotărît în contra triplei alianțe și în punctul acesta eram, ce-i drept, pe aceeași liniă cu deputatul Vasaty, dér diceam: Dacă odată există tripla alianță, atunci cerem ca politica austro-ungară să-și dobândescă în concertul european o poziție, în care să nu fiă avisată *singur numai* la taripla alianță și să nu 'și caute totă saltea ei în tripla alianță, și de aceea noi totdeauna am sfătuit, a *cultiva bune raporturi cu Rusia*. Asta e cu totul alt-ceva, decât aceea ce-a recomandat întotdeauna colegul Vasaty, adecă o *alianță cu Rusia*. Căci pentru o alianță sunt de lipsă totdeauna doi, și deocă noi am și voi după cum stau lucrurile abia se pôte propune, că și cealaltă parte ar voi o asemenea alianță. Așadéră în fantasmagoriile aceste nici-odată nu ni-am oufundat. Dér, cum dizeu, totdeauna am cerut, că deși există tripla alianță, monarhia noastră totuși să se afle în cele mai bune raporturi cu Rusia.

Mai departe dize Kramnr: „Ceea ce privesc raporturile noastre cu Rusia, politica noastră (adecă a ministeriului de esterne) este în ultima ei fasă pe o cărare, în contra căreia n'avem să obiectăm nimic“.

Cu alte cuvinte, Cehilor le place, că în timpul din urmă politica pacinică a *statului quo* în Orientul european, inaugurată de réposatul prinț Lobanov, a apropiat întru câțva cabinetele din Viena și Petersburg și tot ce va face contele Goluchowsky pentru buna înțelegere cu Rusia, ei primesc înainte ca bun și salutar.

Cestiunea metropolitană.

Noul guvern și d-nul N. Fleva.

S'a scris și s'a vorbit mult dela numirea noului ministeriu Aurelian despre tratări între acest ministeriu și d-l N. Fleva. Să vedem acuma cum esplică însuși organul d-lui Fleva, „Dreptatea“, cuprinsul și însemnătatea acestor tratări, cari, dize, că se referă numai la rezolvarea cestiunei metropolitane, căci d-l Fleva nu a solicitat nimic, nici pentru d-sa, nici pentru amicii d-sale. Etă ce dize următorul djar:

„Guvernul a făcut apel la patriotismul d-lui Fleva, cerându-i să-l ajute spre a tranșa cestiunea grea și pasionată a Metropolitului.

D-l Fleva a prezentat guvernului o soluțiune completă și cât se pôte de împaciuitoare, soluțiune pe care guvernul adop-

tându-o, liniștea ar fi restabilită în biserică, dreptatea ar triumfa în țără.

Trebuie să spunem, că această soluțiune are ca prim și indiscutabil punct: reinstalarea Metropolitului pe scaunul său.

Fără această operă de supremă legalitate și justiție, nu există pentru noi nici o tratativă.

Până în momentul de față guvernul nu s'a decis, deocă îmbrățișează ori nu această soluțiune — și nu putem spune ce va face el.

Ori-cum ar fi însă, trebuie să fiă bine știut, că pentru noi nu există discuțiune posibilă, fără reintrarea imediată în legalitate“.

Vedând, că guvernul în urma insistenței d-lor Dim. Sturdza și Eug. Stătescu tot amână soluția și șovăesce, d-l Fleva a pregătit următorea interpelare către președintele consiliului:

Etă textual interpelării adresată guvernului de d-l Fleva:

Am onóre a interpela pe d-l președinte al consiliului asupra vederilor noului guvern, și a soluției ce înțelege a da cestiunei arctătoare a detronării Metropolitului-Primat, cestiune, care a neliniștit atât de mult spiritele și a agitat opinia publică în totă țera.

Și în special întreb:

1) Cum se face, că nu a fost revocată și funcționează încă, nelegala locotenentă metropolitană, înființată de Sinod, fără drept și contra legii sinodale, după care vicarul Metropoliei ține în cas de vacanță locul titularului?

2) Pentru ce nu s'a revocat încă suspendarea Metropolitului făcută tot de Sinod în contra legii, și se menține decretul, cu tôte că actele atribuite Metropolitului-Primat s'au constatat a fi false și plastografiate?

3) Care este cauza pentru care nu s'a infirmat încă hotărîrea sinodală, care este nu numai un act arbitrar dat cu călcarea tuturor legilor civile și canonice, dér constituit în același timp o adevărată usurpare a puterii eclesiastice asupra prerogativei puterii civile constituite în stat?

4) Care este cauza, că nu au fost încă revocate ordinele și măsurile de eșecutare, luate de fostul guvern în disprețul tuturor legilor, și Metropolitul-Primat, în loc de a se afla pe scaunul său, se găsește încă deținut în mănăstirea Caldărușani?

5) Cări sunt măsurile, ce guvernul înțelege a lua contra agenților publici de ori-ce categorie, cari în această împrejurare au făcut șantaj, au încercat subordonări de martori au falsificat depozituri și în cele din urmă su atentat la dreptul sacru de petiționare, oprind mergerea petițiilor la Cameră, arestându-i cu gramada, torturându-i în închisori și organizând bande, cu cari au făcut invazie chiar în sanctuarul Universității, unde au rănit și maltratată pe studenți?

6) Deocă onor. președinte al consiliului nu crede, că întirzierea în luarea mă-

surilor necesare pentru restabilirea legalității și repararea atâtor nedreptăți, este de natură a slăbi încrederea în noul guvern și a ridica partidului național-liberal prestigiul său atât de sdruncinat de actele fostului guvern.

Acosta interpelare era hotărît d-l Fleva să o adreseze d-lui ministru-președinte P. S. Aurelian în ședința de Sâmbătă a Camerei, de aceea „Dreptatea“ d-lui Fleva a și publicat-o în numărul, ce a apărut Sâmbătă seara. Intr'aceea ea a fost amânată în urma unui armistițiu, ce se dăce, că s'a încheiat din nou până ați, Lună, între guvern și șeful stângei liberale-democrate.

Despre stadiul, în care se afla cestiunea metropolitană Sâmbătă seara, „Epoca“ publică următorele informațiuni:

„Cu tôte scirile ce se contradic, dintr'un moment într'altul, un lucru pôte de acum fi privit ca absolut neîndoelnic, cestiunea Metropolitului va căpeta o foarte apropiată soluțiune.

După multe stăruițe, aprópe unanimitatea membrilor Sinodului s'a învoit ca să revizuiască sentința.

Singur Silvestru, Episcopul Hușilor, nu vrea să revie asupra hotărîrii sale de condamnare.

După câte șcim, Metropolitul Ghena-die e dispus, voidnd a aduce pacea în Biserică, să-și dea demisia din scaunul Ungro-Vlahiei“.

SCIRILE ȚILEI.

— 2 (14) Decemvre

Diare cotidiene în Budapesta. Numărul diarelor cotidiene, ce apar actualmente în Budapesta, este 27. Dintre acestea, cum spune „K.r.“, numai vre-o șese sunt în adevăratul înțeles al cuvântului guvernamentale, celelalte mai tôte sunt opoziționale.

— o —

Inaugurarea noului teatru din Iași. Pentru serbările de inaugurare ale noului teatru fixate pe ziua de ieri, Duminecă, s'a stabilit următorul program: La serbare iau parte tôte autoritățile precum și un număr de 500 invitați. Săra reprezentația festivă în folosul sêracilor. Teatrul decorat cu drapel și împodobit cu brad. La partea proeminentă a teatrului se arborază un drapel lucrat cu deosebită artă, care va fi dăruit de comună societății dramatice, ca amintire de această serbare. — Primarul din Cernăuți, invitat fiind, a promis că va asista la inaugurare.

— o —

Bancnotele lui Kossuth. Unul dintre deputații partidei liberale promise alegătorilor săi, că deocă îl vor alege deputat, el va mijloci la ministru, ca ei să-și pôte plăti darea cu bancnote de ale lui Kossuth. Deputatul a reușit la alegeri și încă contra unui alt deputat liberal. Alegătorii însă nici ei nu și-au uitat de promisiunea depu-

tatului și dela alegerea lui în continuu îi sosesc deputatului epistole esprese cu bancnote de ale lui Kossuth, ca să le ducă la visteriă, unde să li-se socotescă în dajdie. D-l deputat e în mare încurcătură, deocă până acum i-a sosit banonote de ale lui Kossuth în preț de 5000 fl.

— o —

Logodnă. D-l Lutz Korodi, fost director al djarului „Kronstädter Zeitung“ din loc s'a logodit în 29 Noemvre la Reghinul sășesc cu d-șora Maria Thereza Hermann. — Felicitările noastre!

— o —

Cununia. D-l Ioan Taflan, comerciant în Bușteni ne anunță cununia sa cu d-na Eugenia Dimitriu din Brașov. — Felicitările noastre!

Sciri mărunte din România. Principele Ferdinand și principesa Maria și-au amânât sosirea în țără. Se crede însă, că vor sosi în cursul săptămânei viitoare.

— Marți se va începe în Cameră discutiunea asupra răspunsului la Mesagiul regal.

— Arhitectul Mihăescu a luat direcția studiilor școlii de arhitectură din Bucuresci în locul d-lui Sterian, care va pleca în străinătate.

— În zilele de 6, 7 și 8 Decemvre stil vechi, se va întruni din nou la Focșani un congres al Podgorenilor. E vorba de-a se alege și un sindicat al neguțătorilor de vinuri, în scop de-a ușura desfacearea vinurilor române în străinătate.

— Părintele Dr. Radu, noul episcop al Lugojului se află de trei zile în Bucuresci. Peste două săptămâni va merge la Blășișu ca să se sfințească de episcop.

— La facultatea de drept din Bucuresci magistratul d-l Victor Antonescu a fost numit suplinitor al *catedrei de drept civil* în locul d-lui G. Mirzescu, ajuns ministru de culte.

— Mai mulți deputați în frunte cu d-nii V. G. Morțun, V. Kogălniceanu, Gorgos, Delimarcu și Vintilă Rosetti au format o *lgă pentru votul universal*, și au și pornit acțiunea pentru a-și câștiga aderenți.

— De opt zile a dispărut din Galați o domnișoră anume Liseta, ficia d-lui Abramoff din acel oraș. Copila, care a crescut la institutul de călugărițe din Galați dorea să treacă la catolicism și să se facă călugăriță. Părinții ei bănuiesc, că fata lor a fost trimisă la Paris în acest scop. Abramoff a adresat o plângere parchetului de Covur-lui în privința acosta.

Conferența publică în Brașov.

Seria conferențelor publice, arangiate din inițiativa Reuniunii femeilor române din loc, s'a început ieri în marea sală a gimnasiunii române. Conferențiarul, d-l profesor Ioan Popea, ni-a vorbit despre „*înflința casei părintesci asupra caracterului indivișilor și nașionilor*“. Tema acosta a dezvoltat-o conferențiarul cu atăta pândurere și cu un succes atât de complet, încât a

întervenirea contribuitorilor comunității reprezentate cel puțin prin 7 barbați, de dênsele aleși, deștepți, și cu caracter nepătat, cari adecă cunosc bine împrejurările satelor și a locuitorilor, și sunt în stare a da mult onoratei comisiunii informațiune curată și dreptă.

„Inoindu-ne cucernica rugare rămânem „Zlatna, în 30 Ianuarie 1851.

cei mai umiliți“.

Dér să lăsăm pe Aurarii său locuitorii români din Auraria să-și continue și termine Plânsórea lor adresată comisiunii militare, ce venise cu intențiune pe față de a mai scóte și aduna dela nefericiții și nesocotiții Zlăgnerii banii, aurul și argintul scos din Topitórea până în 1848 împărătescă, ér din primăvêra acelui an devenită regescă ungurésă, ceea ce lor nu le convené, spunându-le instinctul, că până a fost împărătescă a fost a tuturorora, éră devenind ungurésă, are să fiă numai a Maghiarilor, săi lăsăm să se plângă și sbată cum se scape de plățirea celor 200.000 fl. cât pretindea dela ei statul¹⁾ pentru de-

¹⁾ Nu pot spune cert, că a fost, atât, mai puțin, său mai mult. — Aut.

vastarea zidurilor erariale, banii, aurul și argintul prădat — furat — să lăsăm și inclita comisiune, să lucreze mai multe luni, ca să-și facă diurne grase tot de pe spatete Românilor, cari încă suferiseră în timp de 16 luni relativ tot atâtea daune ca și erariul și vedând și sciind cum și-a început acea comisiune lucrarea — arestând pe preotul Ion Lucaci și alții, cum am vedut mai sus — să credem că operatul ei nu va fi mai alb, ci pôte mult mai negru, decât „Cartea neagră“, de care ne ocupăm, pentru-că acea comisiune pe față se aréta, că vrea numai bani, aur și argint, în ascuns însă se muncéa să scóță și arate, că Români au incendiat chiar și frumósele Biserică românesci!

Domne nu le pune adversarilor noștri păcatul acesta!!!

Avem la mână proclamațiunea originală scrisă cu slove vechi, cum le mai dize, potcóve, de dato Zlatna 30 Sept. 850, subscrisă: „Nalik, Căpitan auditor. m. p.; Schöner m. p.; Mánar m. p., care, nevoind a osteni prea mult bunăvoința cetitorului, o rezervăm pentru altă-dată! Cine șcie? Cine pôte garanta, că nu se va mai găsi vre-un ba-

ron său nămit să vrea a nega, său interverti aserțele mele și, deocă da, ne va prinde bine să avem cu ce ne mai apéra, cum ne-am apérat și până acum. Mai bine să întrebăm pe neîmpécății noștri adversari: Unde? în ce loc pe totă suprafața pământului s'au mai găsit ómeni — hoși? — cari după ce au furat, său numai au voit a salva și scăpa de topire și ardere totală bani de aur, argint și hârtie — note de bancă — în loc de ai îngropa în pământ și ai ascunde pentru o generațiune de ochii ómenilor, îndată după provocarea Iancului, Buteanului și a lui Meder au alergat și au predat 4—50.000 fl.? Tot asemenea lotrii și hoși să aibă Impărătia și nu va avé lipsă nici de gendarmi, nici de atâți Custodii la casele publice!!!, cari ne fac mai mult réu decât bine, mai multă pagubă decât dobénda, și cu tôte acestea Români tot mai figuréză în gurile, condeiele și pressa maghiară de: „Dühös, tolvaisi rablo oláhok. Ich danke schön meine Herren! (adecă cum e vorba: „dii mama chióră, să nu-ți dicită ...!“) Dér să ne înădușim durerea în noi și să vedem ce ne mai spune și îndrugă „Cartea cea neagră“.

Apoi însuși faptul, că domni au chemat pe Români ca să se împace, probézá, că ei au știut de proclamațiunea lui Puchner. De-ar fi fost comunicațiunea întreruptă, cum și de unde ar fi putut sci, ca să cheme pe Români să se împace cu ei?

Cum-că ar fi fost stărpită totă nobilitatea, câtă s'a aflat între Sibiu, Blășișu și Alba-Iulia, nu e adevărat. În acest ținut, afară de cei 43 dela Sângătin, numai singur și unicul Dobai dela Roșia, Gyárfás dela Sâncel și Baranyai dela Barabanț au fost omoriți, nevrând cu nici un preț și condițiune a preda armele.

În răspunsul, ce am dat în broșura tipărită în Tipografia Archidieceșană în 1890 comitelui Teleki, am arătat cum din acest ținut precum și din ținutul dintre Têrnava mare și Mureș până unde s'a întins prefectura Blășișului, au fost scăpați toți proprietarii unguri nobili și nenobili. Cine vré să cunóscă adevêrul, caute acea broșură și vadă.

(Va urma).

captivat în înțelesul strins al cuvântului inimile tuturor asistenților, cari dela început până la sfârșit l'au ascultat cu cea mai încordată atențiune.

D-se și-a început conferența prin a arăta avântul spre cultură și progres al poporului român; trecu apoi la rolul, ce în toate timpurile l'a avut femeia în avântul popoarelor și aci conferențiarul cită cuvintele mai multor somități din istoria lumii pentru de-a proba marea influință, ce femeia o exercită asupra caracterului indivizilor și a popoarelor. Aduse ca exemplu mulțime de figuri ilustre din istoria diferitelor popoare, ér după acesta veni la istoria noastră națională, prezentând o oglindă plină de farmec a atâtor caractere mari, bărbați și femei, ce ilustrază istoria națională a poporului român. Aci conferențiarul a fost la culme. Ne vorbi cu atâta claritate și entuziasm, cu atâta simț și avânt poetic, încât ascultătorii înșiși se simțiau răpiți de însuflețirea conferențiarului, ale cărui cuvinte le sorbiau cu nesăț.

Conferența se termină printr'un apel avântat la adresa femeilor, cari și erau reprezentate la conferență printr'un număr foarte frumos de dămne și domnișore. Suntem siguri, că toți câți au asistat la interesanta conferență a d-lui Popea, s'au depărtat la culme mulțămii. Nu ne îndoiim, că și conferențele viitoare, ce se vor ține în fiș-care Duminecă până la Crăciun, vor fi foarte interesante. De dorit este numai, ca publicul nostru să se profite de aceste momente de distracțiune folositoare și edificatoare, asistând la conferențele viitoare în număr cât se poate de mare.

După cum aflăm, Dumineca viitoare va ține conferență d-l profesor Dr. Valeriu Branisce. D-se va vorbi despre formarea mitului.

Adunarea Reuniunii fem. rom.

pentru ajutorarea văduvelor sêrace din Brașov și Săcele.

Brașov, 2 Dec. v. 1896.

Sâmbătă, în ziua S-lui Andrei, și-a ținut „Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sêrace din Brașov și Săcele” adunarea sa generală în sala festivă a gimnaziului nostru sub presiul D-nei M. Popea.

Ca de regulă, așa și cu ocaziunea această, puține dame au luat parte la această adunare generală. Afară de damele din Comitet, cari sunt: M. Popea preș., E. Arion vice-preș., O. Bidu, M. Mutean, V. Vlaicu, E. Mocan, M. Belu, E. Sfetea, E. Bogdan, M. Lupan și E. Sabădean, mai erau de față vre-o 20 membre.

După deschiderea ședinței, secretarul Reuniunii Dr. Ios. Blaga cetește raportul general despre activitatea Comitetului în decursul acestui an. În raport se arată, că Reuniunea are 26 membre fondatoare și 6 membri fondatori, din Brașov sunt 14 și din Săcele 12 membre fondatoare, ér membri ordinare: 117, și adecă 92 din Brașov și 25 din Săcele, dintre cari îns și-au plătit taxa numai 99... Fondul constă din 7001 fl. 33 cr., cu 475 fl. 36 cr. mai mult decât în anul trecut. Resultatul acesta e foarte îmbucurător, „dăcă”, cum dize d-na cassieră V. Vlaicu în raportul său, „considerăm pedecile cele multe de tot felul, ce stau în calea dezvoltării materiale și morale a tuturor reuniunilor românești de cultură și binefacere”. S'au ajutat 19 văduve sêrace; comitetul de acțiune din Săcele a trimis 15 fl., în anul acesta s'au făcut 3 membre fondatoare și anume D-nele: Eugenia Arion, Elena Mocan și Elena Dr. Blaga; s'au revidat socotelile și starea casei Reuniunii de către D-nele E. Axentie, E. Arion și E. Moldovan, aflându-le toate în bună regulă; propunerea comitetului de-a se aranja în presăra anului nou în sala redutei orașenești petrecerea cu dans obișnuită. Și în fine se arată pe larg principiile, de cari sunt conduse membrele din comitet, accentuându-se, că Reuniunile nu au să-și mărginescă activitatea, lor numai pe lângă colectarea de bani, ci au să se valoreze în

societate și ca factor social-cultural, căoi Reuniunile de femei au aceeași importanță în societatea, în care există și funcționează, pe care o are o femeie în familie, și deci ome e datore femeia să influențeze cu simțmintele ei gingașe în familie, sunt datorre Reuniunile să influențeze în societatea omenescă și indeosebi să contribuie adică prin influința lor în a susține buna armoniă și înțelegere și în a da îndemna pentru o viață socială și culturală în societatea, din care fac parte.

Partea această a raportului a dat ansă la o discuțiune frumoasă, la care au luat parte mai multe dămne, așa d-nele: E. Arion, E. Dr. Mureșianu, L. Bologa, S. Popovici, d-na presidentă și secretarul.

Cu privire la arangierea petrecerii în presăra anului nou, s'a primit propunerea comitetului, fiind și sala deja înohiriată și fiind obișnuită pentru presăra anului nou. Aușindu-se însă, că cealaltă Reuniune a femeilor române de aci a proiectat arangierea unei petreceri în a treia și de Crăciun, adecă cu 3 zile înainte de anul nou, se decide a se ruga Comitetul Reuniunii surori, ca să pună un alt termen pentru petrecerea, ce are de gând a arangia.

Celelalte părți ale raportului se iau spre știință.

Pentru revidarea socotelilor și casei la sfârșitul anului se alege o comisiune constatătoare din dămnele: L. Bologa, A. Petrescu, éră pentru verificarea procesului verbal: Elena Voina și Maria Burduioa.

După ce se statorește și primesce și budgetul anului viitor, ședința se ridică.

X.

Suntem rugați a da loc declarațiunii de mai jos a unui număr însemnat de tineri universitari români, membrii ai societății „Petru Maior” din Budapesta:

DECLARAȚIUNE.

În numărul său din 3 Dec. n. publică „Tribuna” o corespondență anonimă din Budapesta, în care între altele se susțin și următoarele referitoriu la societatea „Petru Maior”:

„În societatea „Petru Maior” la început a domnit o fatală desbinare și spirit de partid. Președintele R. Cupariu, a fost atacat într'un ton neobișnuit la noi până astăzi, numai pentru aceea, că scrie în foile catolice... Au urmat intrigă, vătămări, adănci și scene urite, cari dovedesc un spirit rău de tot... Dér e mai bine a arunca velul uitării peste toate.”

Am așteptat o săptămână întregă, ca aserțiunile aceste să fi rectificate din partea redacț. „Tribunei”, cu atât mai mult, că pe cale privată a fost invitată de presidentul actual al societății să publice o desmănișire.

Neîntemplându-se acesta însă până aci, subscrișii ne vedem nevoiați, ca în interesul societății „P. M.” și al adevărului să declarăm următoarele:

Aserțiunile din corespondența „Tribunei” sunt false și tendențioase cu scopul vedit de a ne discreditat societatea înainte publicului român.

Domnul R. Cupariu, care a fost trei săptămâni presidentul societății „P. M.” a trebuit să se retragă din motiv, că nu întrunea nici măcar aproximativ calitățile necesare și indispensabile unui president.

1. Nu-și cunoșea în măsură recerută limba maternă.

2. Pericolita existența societății, fiind colaborator intern la foia politică „Magyar Allam”.

3. Nu cunoșea regulamentul și statutele societății.

D-l R. Cupariu afară de acestea a trebuit să se retragă și din motivul, că a fost incapabil de ași constitui un comitet și comisie literară, organele esecutive ale societății, și anume pentru-că membrii, cari ar fi fost chemați să conducă agendele societății, n'au voit să ia angajament sub presiunea D-nei sale.

D-l R. Cupariu a ajuns președinte numai folosindu-se de neorientarea novi-

tilor, pe cari i-a succes cumva a și-i face aderenți ne cunoscându-l mai de-aprope.

Acosta-i adevărată și trista stare a lucrurilor, care o dovedim și cu procesele verbale ale ședințelor societății. Frasele: „intrigă”, „vătămări adănci”, „scene urite”, „spirit de partid” etc., precum și bănuiala, că s'au făcut chestiuni de confesiune le respingem cu dispreț.

Înainte de a încheia ne vedem siliți a ne exprima regretale față de procedura „Tribunei”, care pe lângă totă rugarea actualului president al societății de a nu da publicității chestiuni interne de ale societății, înainte de a fi confirmat adevărul lor în mod oficial — totuși a făcut-o.

Pe viitor cerem mai multă conștiințioasă și bună-voință față de afacerile societății noastre.

B.-Pesta, în 10 Dec. 1896.

Dintre membrii aflători în Pesta:

Tit Mălaiu, Ilarie Chendi stud. phil., Ion Pasou st. iur., Victor Onișor stud. în drept., A. G. Vlad stud. iur., George Maccelariu stud. iur., Victor Pesteanu stud. med., Dumitru Lupan stud. phil., Nicolae Ionescu stud. iur., Axente Banciu, Vasilie Virgil Moisil stud. med. univ., N. Sulica Statioicu stud. philos., Nicolae Stanciu stud. tehnic, August Straitariu stud. iur., Aurel Popescu stud. în drept., Victor Manda stud. tehnic, Paul Chimbir stud. med., Aureliu Cioban stud. iur., Simeon Păcurariu stud. med., Roman Rudeanu stud. med., Aurel Florea stud. în drept., Nicolae Petroviciu stud. iur., Octavian Vasu stud. în drept., Iuliu L. Aranyosi stud. iur., Ilie Ganea stud. med.

Convocare.

Societatea de lectură română din Clușiu în 20 Decembrie st. n. a. c. 3 ore p. m. va ține adunarea generală ordinară, la care prin această sunt invitați toți membrii. Din ședința comitetului ținută în Clușiu la 29 Nov. st. n. 1896.

Alesiu Popp, Dr. Georgiu Ilea.
director. secretar.

„Creațiunea” de Haydn.

(Concertul Reuniunii de cântări săsesci).

Revenim aci mai pe larg asupra esecutării mărețului oratoriu al renumitului compozitor din vechiul period clasic, Haydn.

Cumcă în adevăr muzica este arta, care cu farmecul ei deose ne ridică în sferele cele mai înalte ale simțirei și ale gândirii poți vedea și te poți convinge pe deplin, numai asistând la producțiunea unei opere grandioase și geniale cum este „Creațiunea” lui Haydn.

Firesce, că tot efectul ei, totă măreția puternicei construcțiunii de tonuri și de acorduri va atârna întotdeauna și dela dibăcia și hărnicia corului și a orchestrei precum și dela talentul și zelul dirigentului lor. Spre onorea Reuniunii de cântări săsesci putem dize, că impresiunea ce am primit-o dela prima producțiune de Joi, este, că s'a satisfăcut în amândouă direcțiunile: cântăreții și muzicanții au interpretat cu simț și pricepere înalte gândiri și simțiri ale poetului musical, ale laureatului compozitor, care a scris acea operă aproape c'un secol mai înainte.

În „Creațiunea” se oglindesc sufletul cel mare al genialului ei compozitor. El a trebuit să simță și să se pătundă mai mult, decât sute și mii alți muritori de ceea ce noi numim grandeta naturii și măriria lui Dumnezeu; el a trebuit să aibă un înțeles mai adănc decât sute și mii alții pentru ceea ce va să dize omul, cu chipul și asemănarea lui Dumnezeu, și pentru ceea ce va să însemne iubirea ce legă ceriul și pământul.

Deja începutul acestei compoziții, pe care o introduce atât de admirabil uvertura, prin înfățișarea chaosului, din care ziditorul a făcut Universul și tot ce viețuiesc în el, i-ți produce aceea emoțiune de care esec cuprins ori de câte ori stai în fața unei opere mari înălțătoare. Este mărețul și impunătorul moment, când, îndată la început, după recitativul lui Raphael,

care vorbește de întunerecul adănc ce domnea, corul face să planeze spiritul lui Dumnezeu pe suprafața apelor și când la porunca Creatorului „lumina s'a făcut”. Parcă ai simți și ai vedea victoria cerescă asupra întunerecului, lumina dumnezească, simbolul liberării de cătușele morții, al vieții de veci.

Nu se putea ca acest outreerător moment al mărețului tablou musical să fi mai bine interpretat, decât a fost de către cor și orchestră. Dér aci eram încă numai la început. În partea întâiu, ca și în celelalte două următoare, corului i s'a dat privilegiu de-a cânta lauda lui Dumnezeu și a creațiunilor sale într'un mod ce trebuia să stăroacă cea mai mare mulțămire și recunoscință în auditor. Așa a fost cu deosebire corul „Die Himmel erzählen die Ehre Gottes” din partea I, apoi corurile din partea 2-a: „Der Herr ist gross — und ewig bleibt sein Ruhm”, și „Vollendet ist das grosse Werk”, și chorul final din partea a treia.

Nu mai puțin laudabilă, ba chiar sublimă a fost orchestra, care și-a rezolvat problema ei destul de grea, cum nici compozitorul nu putea să dorască mai mult, când la acompaniarea recitativului „Da tobtet brausend heftige Stürme” și a recitativului „Gleich öffnet sich der Erde Schoss” a știut să imiteze așa de bine natura în sensul compoziției.

Soliștii la rândul lor au căutat să satisfacă greul lor rol cu multă pricepere și cu mult zel. D-ra Ida Hiemesch (sopran) a ocupat și de astădată locul întâiu între soliști, admirabil a cântat mai ales aria dela începutul părții a doua cu variațiunea: „Und Liebe girrt das zarte Taubenpaar”. D-ra Frieda Schnell are un sopran de un timbru foarte plăcut și cântă cu mult simț. Acesta s'a văcut din modul cum a interpretat ferioarea Evei în gingașul duet Adam și Eva din partea a 3-a fiind foarte brav susținută de baritonul Fritz Stenner (Adam). Domnii Gustav Eitel (bas) și Adolf Orendi (tenor) au cântat cu multă dibăcia și pricepere recitativele și ariile grele ale lui Raphael și Uriel.

Cea mai mare laudă se convine însă dirigentului Reuniunii de cântări Rudolf Lascel care pe lângă talentul și simțul său fin musical a trebuit să desfășure o muncă uriașă. Numai unul care a fost de față și a văcut ce s'a prestat în acea sêra, poate să înțelgă cât de mult a atârnat tot succesul dela dibăcia și energia conducătorului. Fînd acest succes atât de frumos, nu putem decât să felicităm pe dirigente și pe Reuniunea săsescă pentru producțiunea „Creațiunei” lui Haydn, care ieri s'a dat a doua oră și precum aușim se va produce și a treia oră.

NECROLOG. Franz Stenner, privatier, fost diarist, a răposat Vineri în 11 Decembrie a. c. în Brașov, în etate de 43 de ani.

DIVERSE.

O nouă statistică. Statisticianii, după ce au calculat cât timp i-ar trebui unui purece ca să facă înconjurul lumii, s'au ocupat să facă alte socoteli și mai stranii. Ei au calculat drumul pe care-l parcurge ochiul cetitorului. Etă ce dize ei: Ochiul unui om, care ar avé răbdarea să cetească un jurnal dela început până la sfârșitul paginei din urmă, fără să sară o liniă măcar, fac un drum de 800—1000 de metri. Cine cetește un roman de o lungime mijlocie, face cu ochii un drum lung de 1800 metri. Dér ceea ce mai curios e, că individul, care ar ceta biblia din scôrță în scôrță ar face un drum cam de 12 kilometri. Statisticianii, însă, nu s'au oprit aci. Ei au calculat, că omul, care trăește un număr mijlociu de ani, cetește, până la mórtea sa, 3—400 kilometri de literatură.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Bursa de Bucuresti

din 10 Decembrie n. 1896.

Table with columns: Valori, Do. la, Scad. cup., Cu bani gata. Lists various financial instruments like bonds and bank shares.

SCOMPTURI

Table with columns: Banca nat. a Rom., Avansuri pe efecte, Casa de Depuneri, Londra, Viena. Lists exchange rates for various banks and locations.

Tergul de rimatori din Steinbruch.

Starea rimatorilor a fost la 24 Noembrie de 7126 capete, la 25 Nov. au intrat 192 capete si au esit 361 capete ramand la 26 Nov. un numar de 6957 capete.

Se noteza marfa: ungerescă veche grea dela —.53 cr. până la —.55 cr. marfa ungerescă tineră grea dela —. or. până la —. or. de mijloc dela —. or. până la —. or. ușoră dela —.51 cr. până la —.52 cr.

Cursul la bursa din Viena.

Din 12 Decembrie 1896.

Table with columns: Renta ung. de aur, Renta de corone ung., Impr. cail. fer. ung. in aur, etc. Lists various interest rates and exchange rates.

Cursul pietei Braşov.

Din 14 Decembrie 1896.

Table with columns: Banonote rom., Argint român., Napoleon-d'ori. Lists exchange rates for banknotes and gold.

Table with columns: Galbeni, Ruble rusesi, Mărci germane, Lire tirolese, Scris. fonc. Albina. Lists exchange rates for various currencies and bonds.

Antreprize de pompe funebre E. Tutsek.

Braşov, Strada Porţii Nr. 12.

(Lipit de depoul de ghetete al D-nului I. Sabădeanu.)

Recomandă Onor. public la casuri de morțe, așezământul său de înmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta cu prețuri ieftine.

Comisiune și depou de sicriuri de metal ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprie a tuturor sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.

Depou de cununii pentru monumente și plăntici cu prețurile cele mai moderate.

Reprezentanță de monumente de marmură, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vênêt, pentru copii, precum și cioclii.

Comande întregi se execută prompt și ieftin, i a u asupra-mi și transporturi de morți în străinătate.

În fine recomand și biroul meu mijlocitor procedând cu cunoscutea-mi soliditate.

La casuri de morțe a se adresa la

17—* E. Tutsek.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1896.

Large railway schedule table with multiple sections: Budapesta - Predeal, Ghiriș - Turda, Copșa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraș, Simeria (Piski) - Hunedóra, Braşov - Zărnești, Mureș - Luduș - Bistrița, Arad - Timișoara, Sibiu - Cisnădie, Sighișoara - Odorheiu-săcuesc. Each section contains train numbers, departure/arrival times, and station names.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre înseamnă orele de noapte.